

Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, regionale afstemming en besluitvorming

24 mei 2025

Aanleiding

De huidige beschermingsketen voor kinderen/gezinnen en volwassenen in een onveilige thuissituatie is complex en knelt. Dit heeft ertoe geleid dat de ministeries van VWS, J&V, gemeenten/VNG en ketenpartners het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming hebben opgesteld. Het Toekomstscenario moet leiden tot een vereenvoudigde, kwalitatief betere en efficiëntere (jeugd)beschermingsketen voor 0 -100+ jarigen zodat voor het gezin duidelijk is wie welke taak en bevoegdheden heeft en tijdig de juiste hulp en bescherming wordt geboden.

Het Toekomstscenario richt zich nadrukkelijk zowel op de huidige jeugdbeschermingsketen als op de keten huiselijk geweld en kindermishandeling en leidt tot een omvangrijke en ambitieuze aanpassing van de keten van veiligheid en bescherming. Het behelst een forse omslag en ontwikkeling bij gemeenten (lokale teams) en alle betrokken ketenpartners. Dat vraagt om een stevig regionaal en ook lokaal proces. In het 'Plan van aanpak Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de Rijnmonds context' wordt een voorstel gedaan hoe we dat proces in de regio Rijnmond kunnen gaan vormgeven.

Op dit moment zijn nog niet alle facetten van het Toekomstscenario volledig duidelijk. Aan de hand van de uitkomsten van lopende proeftuinen in het hele land en een aantal ontwikkelingen op landelijk niveau (w.o. advies over elementen van rechtsbescherming) wordt het verder vorm gegeven. In Rijnmond wordt ook een proeftuin uitgevoerd. Deze proeftuin wordt aangestuurd door een stuurgroep van bestuurders van betrokken instellingen en gemeenten. (Voor meer inhoudelijke informatie wordt verwezen naar het opgestelde Plan van aanpak).

Hieronder wordt een voorstel gedaan voor de inrichting van de regionale governance met betrekking tot de ontwikkeling van het Toekomstscenario. In de toelichting wordt aangegeven hoe HGKM en Jeugdbescherming nu georganiseerd zijn en welke ontwikkelingen er spelen rondom het Toekomstscenario en de proeftuin.

Voorstel afstemming en besluitvorming Toekomstscenario

Het Toekomstscenario vraagt om een integrale aanpak van de jeugdbeschermingsketen en de keten huiselijk geweld. Onze regio kent nog niet een dergelijke integrale bestuurlijke besluitvorming.

Op dit moment zijn onderdelen van het Toekomstscenario in de verschillende ketens ondergebracht:

- De ontwikkeling van het Toekomstscenario is, met besluit in juli 2022, in de regio neergelegd in het programmateam Regio agenda (jeugd). Het Directeurenoverleg is aangewezen als uitvoerend opdrachtgever.
- Op grond van de governance van de GRJR nemen het DB en het AB van de GRJR besluiten over de subsidieverstrekking en de aansturing van zowel de GI als VTRR en zijn dus ook bevoegd tot het nemen van besluiten betreffende het nieuw op te richten Regionaal Veiligheidsteam.
- Het Rijk heeft middelen toegekend voor de ontwikkelingen die nodig zijn in het kader van het Toekomstscenario. Deze middelen worden uitgekeerd via de DUVO aan de centrumgemeenten (keten huiselijk geweld). Centrumgemeenten zijn autonoom als het gaat om het besteden van deze middelen.

Aangezien het Toekomstscenario zowel jeugdbescherming als huiselijk geweld betreft, en de beschikbare middelen via de DUVO aan de centrumgemeenten Vrouwenopvang worden uitgekeerd, is

voor regionale ontwikkelingen van het Toekomstscenario bestuurlijke afstemming nodig waarbij op bestuurlijk niveau zowel HGKM als jeugdbescherming zijn vertegenwoordigd.

Het Toekomstscenario heeft zowel in de jeugdketen als in de keten huiselijk geweld veel impact. Daarom is daarnaast ook de rol van de ketenpartners van belang. Het vraagt om het samen optrekken van gemeenten en betrokken instellingen. Momenteel loopt er een aanbesteding met betrekking tot een regionale opdracht om te komen tot een advies ten behoeve van een goede implementatie van de verschillende aspecten van het Toekomstscenario in de regio Rijnmond (het Plan van aanpak Toekomstscenario). Onderdeel van deze opdracht is ook een stakeholder analyse en het opleveren van een advies voor het betrekken van de ketenpartners. Voor de korte termijn wordt wel voorgesteld om met GI's, VTRR en RvdK de bestuurlijke samenwerking in te regelen, vanwege de impact van het Toekomstscenario op deze organisaties.

Advies

Geadviseerd wordt om het regionale proces als volgt in te richten

- De wethouders HGKM van de centrumgemeenten Rotterdam, Nissewaard en Vlaardingen (het BIA) worden voor afstemming over inhoud, proces en middelen uitgenodigd bij het DB van de GRJR. Dit gebeurt in ieder geval wanneer er impactvolle besluitvorming wordt voorbereid (zoals het oprichten van het Regionaal Veiligheidsteam) en verder wordt de frequentie hiervan bepaald op basis van het advies van de hierboven genoemde opdracht. Het DB en de wethouders HGKM sturen daarmee gezamenlijk op de ontwikkeling van het toekomstscenario.
- De bestuurders van de GI en VTRR en Raad voor de Kinderbescherming worden op dezelfde wijze betrokken bij deze inhoudelijke afstemming.
- Besluitvorming over impactvolle regionale aspecten van het Toekomstscenario vindt plaats in het AB van de GRJR waarbij mogelijk de directeurs van de gemeenten als uitvoerend opdrachtgever een rol zullen spelen.
- Aansturing van de proeftuin en andere regionale ontwikkelingen van het Toekomstscenario vindt plaats vanuit de stuurgroep proeftuin die zal worden omgevormd tot stuurgroep Toekomstscenario (bestuurders GI, VTRR, RvdK en vertegenwoordiging van het directeurenoverleg).

De wijze waarop overige stakeholders worden betrokken wordt bepaald op basis van een van de ontwikkelacties uit het plan van aanpak Toekomstscenario. In ieder geval zal de verbinding worden gezocht met het Tactisch, Strategisch overleg HGKM en het BIA Breed. Oplevering hiervan wordt eind 2023 verwacht.

Momenteel hebben de wethouders HGKM van de centrumgemeenten Rotterdam en Vlaardingen tevens jeugd in hun portefeuille en ze zijn beiden lid van het DB van de GRJR. De wethouder jeugd van Nissewaard is tevens DB lid kan intern afstemmen met de wethouder HGKM van Nissewaard.

Toelichting: Hoe hebben we besluitvorming bij huiselijk geweld en jeugdbescherming nu georganiseerd?

Gemeenten hebben een taak in zowel het organiseren van jeugdbescherming als in het organiseren van hulp en ondersteuning bij huiselijk geweld en kindermishandeling. De besluitvormingsprocessen over deze twee onderwerpen in de regio Rotterdam Rijnmond zijn echter verschillend.

Gezien het integrale karakter van het Toekomstscenario dient ook integrale besluitvorming over middelen en processen ten aanzien van het Toekomstscenario gewaarborgd te zijn.

Hieronder worden de huidige besluitvormingsprocessen beschreven.

Huiselijk geweld

De regio Rijnmond bestaat uit 3 centrumgemeenten: Rotterdam, Nissewaard en Vlaardingen. Deze centrumgemeenten voeren wettelijke taken uit (zoals het organiseren van opvang van slachtoffers,

uitvoering van het tijdelijk huisverbod en inzetten op de meldcode). Hierover maken de centrumgemeenten afspraken met de bij hun regio behorende regiogemeenten¹. Centrumgemeenten ontvangen voor de uitvoering van de taken huiselijk geweld jaarlijks DUVO middelen² vanuit het rijk en besluiten over de inzet van deze middelen. Zij stemmen hierover af met hun centrumgemeenten.

Ieder centrumgemeentelijk gebied is en blijft autonoom in besluitvorming en inzet van middelen. Tussen de 3 centrumgemeenten vindt wel afstemming plaats. Hiervoor is het BIA (Bestuurlijk Integraal Afstemmingsoverleg) ingericht wat 4x per jaar bij elkaar komt. Voor ketenbrede afstemming sluiten 2x per jaar de bestuurders van de ketenpartners aan.

Gemeenten zijn op grond van de WMO ook verantwoordelijk voor de organisatie Veilig Thuis. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (VTRR) werkt voor de hele Rijnmond regio. Besluitvorming over VTRR en het accounthouderschap is ondergebracht bij de GRJR. De accounthouder van de GRJR stemt af met de ambtelijke werkgroep VT, waaraan naast de drie centrumgemeenten ook ambtenaren uit de regiogemeenten deelnemen. Ook is er periodiek bestuurlijke afstemming met VTRR via een DB-lid van de GRJR met de portefeuille VTRR.

VTRR wordt zowel vanuit DUVO middelen als vanuit jeugdmiddelen bekostigd.

Jeugdbescherming/jeugdhulp

Op grond van de Jeugdwet is iedere gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van jeugdbescherming. Dit wordt regionaal, op Rijnmond niveau, georganiseerd. De Gecertificeerde Instellingen (GI's) worden door de GRJR gesubsidieerd. De GRJR heeft voor de GI accountmanagers aangesteld. Naast de contractgesprekken hebben de accountmanagers ook periodiek afstemmingsoverleg met de GI samen met ambtelijk vertegenwoordigers van regiogemeenten. Ook met de GI is er periodiek bestuurlijke afstemming via een DB-lid van de GRJR met de portefeuille GI. De DB-portefeuillehouder Financiën is daar regelmatig bij aanwezig.

Bestuurlijke besluitvorming geschiedt via het algemeen bestuur van de GRJR.

Iedere gemeente ontvangt van het Rijk middelen voor het organiseren van jeugdhulp en jeugdbescherming. Op basis van historisch gebruik wordt de bijdrage van een gemeente aan de GRJR berekend. Dit gebeurt op basis van een realistische begroting.

Het regionale programma, de rol van het Directeurenoverleg en proeftuin

Het programmateam is in het leven geroepen om de Regiovisie en de maatregelen uit de Hervormingsagenda te implementeren. Uiteraard rekening houdend met de lokale demografie en lokale bevoegdheden t.a.v. besluitvorming.

Het AB van de GRJR is gericht op de GRJR en daarmee de inkoop en contractmanagement van de Specialistische Jeugdzorg. De opdracht van het programmateam gaat breder dan dat. Om die reden is besloten de opdrachtgeverschap neer te leggen bij de het Directeurenoverleg (DO). De werkgroepen gaan aan de slag met de inhoud, zij maken analyses en komen uiteindelijk tot een advies. Het is aan de individuele gemeenten om dit advies over te nemen of aan te passen. En zo is dat ook bij de werkgroep Toekomstscenario (thema Veiligheid uit regio agenda). Om die reden worden plannen van aanpak voorgelegd en tussentijdse besluitvorming gevraagd aan het DO.

In de regio Rijnmond loopt een proeftuin Toekomstscenario waarvoor een stuurgroep is ingericht. Aan deze proeftuin nemen nu de bestuurders van de RvdK, JBRR, VTRR en de wethouders van Ridderkerk en Rotterdam deel. In overleg met de instellingen is het besloten om deze stuurgroep

¹ Rotterdam: Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk, Capelle a/d IJssel, Krimpen a/d IJssel en Lansingerland.

Vlaardingen: Maassluis en Schiedam

Nissewaard: Goeree-Overflakkee, Voorne aan zee (bestaande uit de voormalige gemeenten Hellevoetsluis, Brielle en Westvoorne)

² Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DU VO) De DU VO is bedoeld voor het aanpakken van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties

anders in te richten. Aanleiding is dat het verbinden van de proeftuin en de regionale aanpak Toekomstscenario vraagt om een andere structuur. Besloten is om een vertegenwoordiging van directeuren van de 13 gemeenten te laten plaatsnemen in de stuurgroep in plaats van de wethouders.

Tot slot

Het Toekomstscenario vraagt ook om activiteiten op lokaal niveau (zoals het versterken van het lokaal veld). De toegekende middelen zijn ook hiervoor bedoeld. Centrumgemeenten besluiten, samen met de bijbehorende regiogemeenten, aan de hand van impactanalyses en verbeterplannen, welk deel van de middelen voor lokale activiteiten per centrumregio worden ingezet.